

Sovittelukoulutus 18.3.2016

Keski-Suomen käräjäoikeus

Muistio

Keski-Suomen käräjäoikeus järjesti lakimiehille suunnatun sovittelukoulutuksen 18.3.2016. Ohjelma oli seuraava:

- 12:15 Avaussanat (laamanni Tapani Koppinen) sekä projektiryhmän esittäytyminen
- 12:25 Sovitteluprojekti 2016-2017 lyhyesti (käräjätuomari Topi Kilpeläinen)
- 12:35 Näytössovittelu: remonttiriita
- 13:35 Tauko 10 min
- 13:45 Talk Show: "Sovittelu - konfliktista keskusteluun"

- 14:45 Vapaa keskustelu
- 15:10 Päätössanat

Näytössovittelu

- osallistujat Kilpeläinen, Koppinen, AA Hanna Räihä-Mäntyharju (Tampere), käräjätuomari Harri Heikkilä, asianajaja Elina Saari, johtava julkinen oikeusavustaja Teija Hyytiäinen
- sovittelu koski remonttiriitaa
- sovittelussa nousi esiin seuraavia osapuolille tärkeitä tarpeita:
 - Teijalle oli tärkeää remontin hyvä laatu sekä riittävä osallistuminen kaikkeen toimintaan
 - Tapanille oli tärkeää remonttiyrityksen hyvä maine, joka oli riidan vuoksi kärsinyt
 - Harrille oli tärkeää saada remontti valmiiksi ennen koulujen alkua
- sovittelijan tärkein tehtävä oli kuunnella osapuolia, auttaa osapuolia keskustelussa ja tehdä yhteenvetoja kuulemastaan
- avustajat pyrkivät myös rakentamaan keskusteluun ja ehdottivat ratkaisuvaihtoehtoja
- osapuolia yhdisti remonttiyrityksen työntekijä Teukka, jonka työnjälki oli huonoa ja joka oli sittemmin saanut potkut yrityksestä
- sovittelussa käsiteltiin myös osapuolten tunteita, erityisesti Teijan pettymystä ja närkästystä sekä Tapanin loukkaantumista ja huolta yrityksen maineesta
- osapuolilla vahva yhteinen intressi: saada remontti yhdessä valmiiksi ennen koulujen alkua
- sovittelu kesti 60 minuuttia ja se jäi vielä kesken rahasuoritusten osalta

Talk Show

- osallistujat Koppinen, Kilpeläinen, Räihä-Mäntyharju, asianajaja Riikka Artimo, asianajaja Tero Lakka, julkinen oikeusavustaja Markus Luotola
- myös yleisö osallistui aktiivisesti keskusteluun loppupuolella
- käsiteltiin mm. seuraavia aiheita:
 - avustajien tärkeä rooli sovittelussa, erityisesti valmistautuminen sovitteluun asiakkaan kanssa esim. listaamalla etukäteen päämiehelle tärkeitä asioita
 - sovittelussa taukojen aikana avustajan rooli voi olla hyvin ratkaiseva
 - Artimo: hankaluutena ovat ne asiakkaat, jotka eivät halua keskustella konfliktista: kuinka lakimies voi kannustaa heitä sovitteluun?
 - Lakka: jotkut asiakkaat ovat hyvin riidanhaluisia ("patologiset riitelijät")
 - fläppitaulun käyttö asian jäsentämiseksi on tärkeä sovittelijan työkalu
 - juridiikan rooli sovittelussa on yleensä selvästi pienempi kuin oikeudenkäynnissä
 - Kilpeläinen: osapuolelle paljon tärkeämpää voi olla kokemus kuunnelluksi tulemisesta
 - milloin on paras hetki konfliktissa yrittää sovittelua? Toisaalta mahdollisimman varhain, toisaalta osapuolet voivat jossain vaiheessa kyllästyä riitelystä
 - lakimiehet eivät ole huolissaan sovittelun aiheuttamista lisäkuluista (2-3 tunnin ajankäyttö), koska sovittelu joka tapauksessa edistää asian käsittelyä
 - negatiivisten tunteiden käsittely (esim. viha, toisen syyttäminen, "höyryt ulos"), mikä on sovittelussa hyvin mahdollista, voi parantaa osapuolten sovintohalukkuutta
 - tiedossa on, että avustajat tekevät paljon sovintoja tuomioistuinten ulkopuolella. Näissä neuvotteluissa

päämiehet eivät yleensä ole läsnä, koska heidän läsnäolonsa ja voimakkaat tunneilmaukset voivat hankaloittaa neuvottelua

- sovittelussa käräjäoikeudessa osapuolet ovat yleensä hillitympiä, syynä voi olla käräjäoikeuden auktoriteetti
- Oulussa sovittelukulttuuri on jo monta vuotta vanha, mutta muillakin paikkakunnilla sovittelut ovat lisääntymässä
- Räihä-Mäntyharju: sovitteluun suostuminen EI ole heikkouden merkki, vaan päinvastoin vahvuus
- monessa käräjäoikeudessa notaarit saavat seurata sovittelua, koska monesti he jatkavat asianajotyötä paikkakunnalla
- oikeusturvavakuutukset ja oikeusapu korvaavat yksityisen avustajan palkkio sovittelussa (keskustelussa ilmeni yksi poikkeustapaus)
- Kilpeläinen: sovittelukoulutuksen mukaan sovittelijat eivät anna ratkaisuehdotuksia
- Koppinen: laki kuitenkin mahdollistaa sovintoehdotuksen tekemisen. Se voi kuitenkin johtaa siihen, että sovittelu muodostuu "oikeudenkäyntimäiseksi", mikä ei ole sovittelun tarkoitus
- sovitteluprojektin tarkoituksena ei ole syrjiä sovinnon edistämistä oikeudenkäynnissä, vaan silläkin on tärkeä rooli konfliktien käsittelyssä
- sovitteluun suostuminen sinänsä voi helpottaa sovintoon pääsemistä
- vaikka sovittelussa ei syntyisi sovintoa, se voi syntyä monesti sovittelun jälkeen

Räihä-Mäntyharjun kertoma kokemus erästä sovittelusta

- asiakkaaksi tuli henkilö, joka oli erotettu yhdistyksestä
- avustaja arveli, että kysymyksessä oli ongelma henkilökemian suhteen
- asiakkaalle oli tärkeintä päästä keskustelemaan asiasta yhdistyksen hallituksen jäsenten kanssa
- asianajaja suositteli sovittelua, asiakas suostui siihen ja myöhemmin myös vastapuoli
- sovitteluun tuli kolme yhdistyksen hallituksen jäsentä
- osapuolten välinen keskustelu onnistui hyvin, myös tunteita ilmaistiin
- molempien osapuolten lakimiehet lähinnä kuuntelivat
- asiakas suostui siihen, ettei hän jatka yhdistyksessä, mutta että hänen kunniajäsenyytensä palautettiin
- sovittelun päätteeksi osapuolet halasivat toisiaan
- kaikki olivat erittäin tyytyväisiä sovitteluun

Päätössanat

- sovittelusta voi olla paljon hyötyä konfliktissa oleville osapuolille, joten sitä tulisi käyttää selvästi nykyistä enemmän
- sovittelusta on tullut yksi tärkeä lakimiehen työkalu konfliktien käsittelyssä
- käräjäoikeus on valmiina tarjoamaan yhä enemmän sovittelupalveluja
- avustajilla on erittäin tärkeä rooli siinä, kuinka sovittelua käytetään tulevaisuudessa

Topi Kilpeläinen